

Анализ на данните за нотификациите по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), свързани с добавки в храните за 2019 г. (01.01 – 26.11.2019)

Системата за бързо предупреждение на храни и фуражи (RASFF), която е обща за всички държави членки, е създадена с *Регламент (ЕО) № 178/2002*¹. Системата подпомага държавите членки при действията им, като позволява бърз обмен на информация за рисковете, произтичащи от храни или фуражи и за мерките, които са взети или предстои да бъдат взети за овладяване на тези рискове и има за цел да предостави на контролните органи добре функциониращ инструмент за уведомяване за рискове за здравето на човека, произтичащи от храни или фуражи.

Законовата база за функционирането на системата:

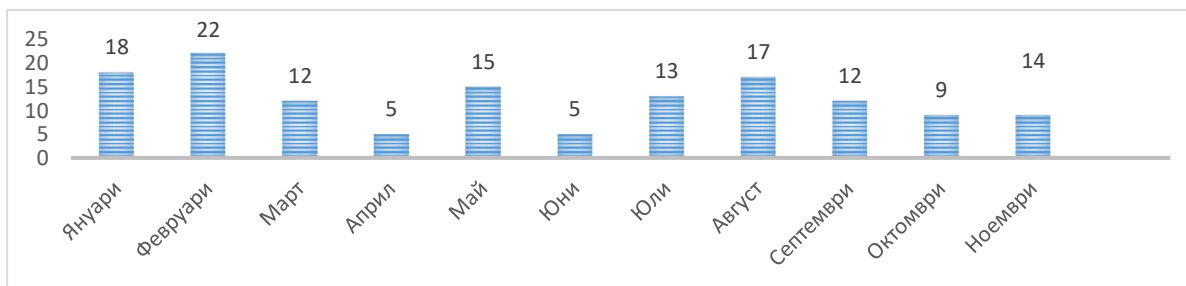
- член 50 от *Регламент (ЕО) № 178/2002*;
- *Регламент (ЕС) № 16/2011 за установяване на мерки за прилагане за Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи*;
- член 30б от *Закон за храните*;
- член 47 от *Закон за фуражите*.

В настоящия материал са проследени данните от RASFF, засягащи **добавки в храните**, както и тяхното неразрешено прилагане за 2019 година (до **26.11.2019 г.**).

Общият брой на нотификациите, отнасящи се до добавки в храните за посочения период е **137 бр.**

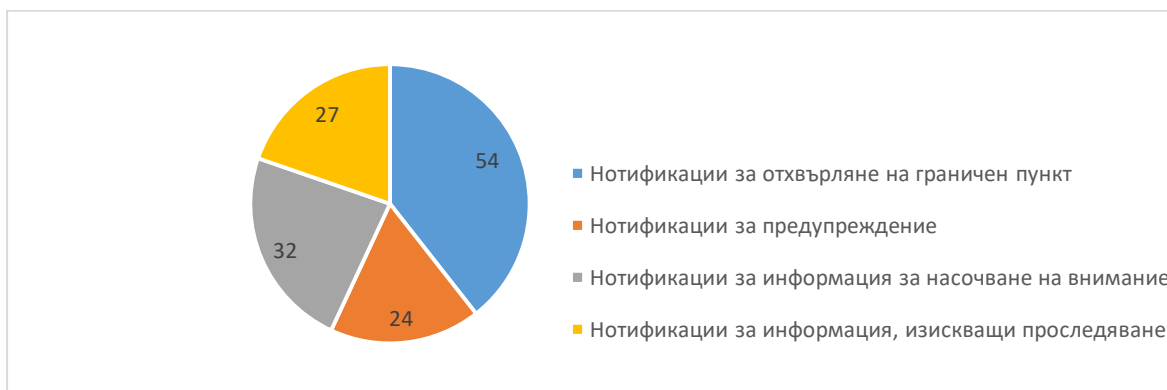
На **Фигура 1** е показана тенденцията на броя на нотификациите за 2019 година. Най-голям брой нотификации има през месец февруари (22 броя), януари (18 броя), август (17 броя).

¹ *Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните*

Фигура 1 Брой нотификации за 2019г.

Резултатите за видовете нотификации от RASFF относно добавките в храни, са представени на **Фигура 2**. Най-голям е дялът на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт (**54 бр.**), последвано от нотификациите за информация за насочване на внимание (**32 бр.**), нотификациите за информация, изискващи проследяване (**27 бр.**), нотификации за предупреждение (**24 бр.**).

Фигура 2

При регистрираните проблеми с безопасността на храните, публикувани в RASFF относно добавките в храни, представлява интерес разпределението на нотификациите **по установени рискове и засегнати продукти.**

- **При нотификациите за отхвърляне на граничен пункт е установено следното:**

1. Нотификации, касаещи плодове и зеленчуци – **19 бр.** От тях 13 бр. касаят високи нива на сулфит в сушени плодове (кайсии, банани, стафида) и сладко от Турция, Узбекистан, Южна Африка, Сирия, Афганистан, Чили. Останалите нотификации се отнасят до неразрешени за употреба консервант Е 200 (1 бр.), оцветителите Е102 и Е127 (4 бр.) и подсладител Е102 в оцет (1 бр.). Произходът на продуктите е Пакистан, Ливан, Индия;
2. Нотификации, касаещи безалкохолни напитки – **10 бр.** Несъответствията са свързани с неразрешена употреба или твърде високи нива на някои оцветители, като Е110, Е120, Е124 в нектари и газирани напитки (4 бр.),

- неразрешено прилагане на някои консерванти, като E210 и E211 в енергийни и газирани напитки (2 бр.), прилагане на калциев динатриев етилен диамин тетраацетат - E 385, който не е разрешен за влагане в безалкохолни напитки (3 бр.) и неразрешено влагане на сулфит (1 бр.). Държави на произход: САЩ, Пакистан, Египет, Китай и др.;
3. Нотификации, касаещи готови ястия и други смесени храни – 8 бр. Нотификациите се отнасят до неразрешена употреба на оцветителите E102, E110 (7 бр.) в снаксове и спагети и на антиоксиданта E363 и емулгатора E491 в спагети. Държави на произход: Филипини и Тайван.
 4. Нотификации, касаещи захарни изделия – 7 бр. Нотификациите се отнасят предимно до желирани изделия, близалки и сладка, при които е установено неразрешено или недекларирано прилагане на подсладител E 952 (1 бр.), коняк E 425 (1 бр.), неразрешено прилагане на консервант E 200 и сулфит в сладка (2 бр.), риск от задушаване в резултат на консумацията на желирани изделия, съдържащи E 407 – карагенан (3 бр.). Държави на произход: Китай, Пакистан;
 5. Нотификации, касаещи различни сосове – 3 бр. Несъответствията се състоят в неразрешено прилагане на консерванти, като E210 в чили сос, оцветители (E124) и сулфит в кетчуп. Държави на произход на сосовете са държавите Турция, Перу и Бангладеш;
 6. Нотификации, отнасящи се за зърнени храни и печива – 3 бр. Неразрешено използване на оцветител E110 и консервант E234 в бисквити и снаксове от Шри Ланка, Китай и Бангладеш;
 7. Нотификации, отнасящи се за билки и подправки – 2 бр. Установени са неразрешени и недекларирани оцветители E127 в семена от копър от Пакистан, консерванти E 202, E316 и E 223 в подправки от Южна Африка;
 8. Нотификации, касаещи главоноги и продукти, получени от тях – 1 бр. Непозволено използване на натриев ериторбат E 316 в октопод от Индонезия;
 9. Нотификации, касаещи хранителни добавки – 1 бр. Нотификацията се отнася до неразрешена употреба на оцветителя E133 чай с мед и алое от Южна Корея.

По отношение на сериозността на риска, при 5 бр. от гореописаните нотификации, рискът е определен, като сериозен.

При нотификациите, издадени на база официален контрол на пазара, собствен мониторинг и др. (нотификации за предупреждение, нотификации за информация за

насочване на внимание и нотификации за информация, изискващи проследяване е установено следното:

- **Нотификации за предупреждение:**

1. Нотификации, отнасящи се за хранителни добавки – **6 бр.** При нотифицираните хранителни добавки са установени несъответствия, отнасящи се до високи нива и риск от предозирание на кофеин, съдържание на неразрешени субстанции *N-methyl-tyramine*, *methylliberine* и *higenamine*, синефрин и недеклаиране на сулфит. Държави на произход: Обединено Кралство, Тайван, Китай, Холандия;
2. Нотификации, отнасящи се за плодове и зеленчуци – **9 бр.** **Осем от нотификациите** се отнасят до недеклаирано влагане на **сулфит** в сушени плодове и сушени зеленчуци. Една от нотификациите касае недеклаиран Е 223 - натриев метабисулфит, в лук, използван в салати от Холандия. Продуктите са с произход: Холандия, Афганистан, Китай, Испания, Южна Африка;
3. Нотификации, касаещи готови ястия и други смесени храни – **4 бр.** Нотификациите се отнасят до недеклаиран сулфит в сладкиши, паста, маслини и артишок. Държави на произход: Испания, Италия, Германия и Белгия;
4. Нотификации, касаещи рибни продукти – **1 бр.** Нотификацията се отнася до недеклаиран сулфит в сардина от Испания;
5. Нотификации, касаещи мляко и млечни продукти – **1 бр.** Нотификацията се отнася до недеклаирано използване на *lysozyme* (Е 1105) в сирене от Хърватска;
6. Нотификации, касаещи безалкохолни напитки – **1 бр.** Нотификацията се отнася до неразрешено използване на подсладител аспартам Е951 в енергийна напитка от Холандия;
7. Нотификации, касаещи продукти, получени от ядки и какао – **по 1 бр.** Нотификациите се отнасят до неразрешено прилагане на сулфит.;

При всички нотификации за предупреждение рискът е определен за сериозен.

- **Нотификации за информация за насочване на внимание**

8. Нотификации, отнасящи се за риба и рибни продукти – **9 бр.** Нотификациите са изготвени на база установена неразрешена употреба на консерванти (Е210, Е 300), емулгатора Е452 и нитрит в различни видове риби (тон, треска, сушена риба) с произход: Русия, Виетнам, Испания, Китай;
9. Нотификации, отнасящи се за ракообразни – **5 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени високи нива на сулфит в раци и скариди) с произход: Италия, Ангола, Сенегал;

10. Нотификации, отнасящи се за плодове и зеленчуци – **7 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени несъответствия, както следва: Твърде високи нива или недеклаиран сулфит в сушени плодове, хлорела, корени от лотус с произход от Белгия, Виетнам и др.; Неразрешено прилагане на оцветители E122 и E127 в кисела ряпа и кисело зеле от Египет;
11. Нотификации, отнасящи се за хранителни добавки – **4 бр.** Установени са високи нива на кофеин, риск от предозиране на никотинова киселина и неразрешени субстанции натриев хлорид и хлорен диоксид в хранителни добавки от САЩ, Обединено Кралство и др.;
12. Нотификации, отнасящи се за готови ястия и сосове и супи – **2 бр.** Установени са неразрешена употреба на сулфит в консервирана салата от риба тон от Франция и в чили сос от САЩ;
13. Нотификации, отнасящи се за захарни изделия – 2 бр. Нотификациите се отнасят до недеклаиран сулфит в бисквити от Хърватска и сладко от Италия;
14. Нотификации, отнасящи се за безалкохолни напитки – **1 бр.** Установено е неразрешено прилагане на различни консерванти, оцветители и др. (E223, E418q E122 и E133) в плодови напитки с произход Виетнам;
15. Нотификации, отнасящи се за ядки – 1 бр. Нотификацията се отнася до недеклаиран сулфит в ядки и сушени плодове от Украйна;
16. Нотификации, отнасящи се за вино – **1 бр.** Установено е неразрешено прилагане на консервант E200 във вино от Узбекистан.

От всички гореописани нотификации, при 11 бр. рискът е определен за сериозен, а при останалите рискът е определен за несериозен.

- **Нотификации за информация, изискващи проследяване**

1. Нотификации, отнасящи се за сладкарски изделия и какао – **9 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени несъответствия, свързани недеклаирани оцветители **E122, E102, E104, E124, E127, ромов етер** в сладки изделия, предимно бонбони, захарни декорации, пасти от Обединено Кралство, САЩ, Китай и др. и една нотификация за неразрешена употреба на E 481 - *sodium stearyl-2-lactylate* в напитка от кафе от Тайван;
2. Нотификации, отнасящи се за плодове и зеленчуци – **6 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени несъответствия, свързани с недеклаиран или високо ниво на сулфит в сушени плодове и зеленчуци от Тайланд и Чехия,

неразрешено прилагане на оцветители **E127** в мариновани репички от Сирия и Египет;

3. Нотификации, отнасящи се за рибни продукти – **2 бр.** Нотификациите са изготвени на база установени високи нива на аскорбинова киселина – E300 в продукти от риба тон от Испания и Виетнам;
4. Нотификации, отнасящи се за безалкохолни напитки – **2 бр.** Установено е нерегламентирано влагане на консерванти (E223, E210), **оцветители (E123)** в напитки с произход САЩ и Виетнам;
5. Нотификации, отнасящи се за зърнени храни и печива – **1 бр.** Установено е високо ниво на кумарин в зърнени закуски от Обединено Кралство;
6. Нотификации, отнасящи се за хранителни добавки – **1 бр.** Установена е неразрешена употреба на оцветители (E127) в хранителни добавки от Румъния;
17. Нотификации, отнасящи се за рибни продукти – **1 бр.** Установено е нерегламентирано влагане на сулфит в риба (*Nephrops norvegicus*) от Холандия;
18. Нотификации, отнасящи се за добавки в храните – **1 бр.** Установен е неразрешен оцветител E127 в добавка от САЩ;
19. Нотификации, отнасящи се за месни продукти – 1 бр. Установено е високо ниво на сулфит в изкуствени ядливи колагенови обвивки от Испания;
20. Нотификации, отнасящи се за месни продукти – 1 бр. Установено е високо ниво на E 235 – natamycin в сирене от Италия;
21. Нотификации, отнасящи се за супи и сосове – 1 бр. Установено е използване на неразрешени оцветители E110 и E124 в чили сос от Виетнам;
22. Нотификации, отнасящи се за вино – 2 бр. Установено е високо ниво на сулфит във вино от Италия.

В този раздел няма нотификации, при които рискът за консуматора да е разглеждан, като сериозен.

Сравнителен анализ за движението на нотификациите в системата, спрямо същия период на 2018 г.

За 2018 година (до **26.11.2018 г.**), общият брой на нотификациите, отнасящи се за добавки в храните е **151 бр.** От тях най-голям брой са нотификациите за отхвърляне на граничен пункт (**63 бр.**), последвано от нотификациите за предупреждение (**32 бр.**), нотификациите за информация, изискващи проследяване (**31 бр.**) и нотификациите за информация за насочване на внимание (**25 бр.**). Виж. **Фигура 3.**

Фигура 3

По отношение на класификацията на риска, и през двете години при голяма част от нотификациите, рискът е определен, като несериозен, като процентът на нотификациите, при които рискът за консуматора е определен за сериозен към общия брой нотификации за 2018 г. е по-голям от процента на нотификациите със сериозен риск за 2019 г. Виж. **Фигура 4**.

Фигура 4

Нотификации за България

За отчетния период България е засегната държава по **2 бр.** нотификации (8 бр. за приблизително същия период на 2018г.), като **1 бр.** от тях е нотификация за отхвърляне на граничен пункт, изготвена от България за високи нива на сулфит в кайсии от Турция и 1 бр. - нотификация за предупреждение за недеklarиран сулфит в кокосови стърготини от Индонезия. **При нотификацията за предупреждение, рискът е определен за сериозен.**

Сравнителен анализ за движението на нотификациите за България, спрямо същия период на 2018 г.

През 2018 г. България е засегната държава по **8 бр.** нотификации, като **6 бр.** от тях са нотификации за предупреждение, които се отнасят до недеklarиран сулфит в

хранителни добавки, неразрешена за употреба добавка в храна и риск от предозиране на кофеин в храни за спортисти. Рискът за консуматора при тези нотификации е определен за сериозен, при останалите 2 бр., рискът е несериозен и неопределен. Виж. **Фигура 5**.

Фигура 5

Изводи и тенденции:

На базата на проучването на данните от системата RASFF за 2017г. относно добавки в храните, могат да се направят следните изводи:

1. През 2019 г., в сравнение 2018 г. се наблюдава понижаване на общия брой нотификации;
2. И през 2019 г. като най-често установявано несъответствие се очертава недекларирано влагане или високи нива на сулфит в храните;
3. През 2019 г. прави впечатление сравнително големия брой на нотификациите, отнасящи се за рибни продукти, в които е констатирано неразрешено използване или високи нива различни добавки в храните. Броят на нотификациите, отнасящи се до плодове и зеленчуци остава висок, но през 2019 г. се наблюдава значително намаляване на броя на нотификациите, отнасящи се до хранителни добавки;
4. **За България за отчетния период, в сравнение със същия период през 2018 г, се наблюдава значително понижаване на общия брой на нотификациите.**

Изготвил:

д-р Аксиния Антонова – главен експерт в дирекция „Комуникация на риска, обучение и Контактен център“ при ЦОРХВ

26.11.2019 г.